

Pasaku brīnumainā pasaule

Jelgavas privātajā pirmsskolas izglītības iestādē „Zvaigznīte” īsteno pirmsskolas izglītības mazākumtautību programmu, un valsts valodas sekmīgākai apguvei tiek izmantoti pasaku dramatizējumi. Pasaka kā žanrs ir ļoti piemērots pirmsskolas vecuma bērnu uztveres īpatnībām. Viens no faktoriem, kas negatīvi ietekmē bērnu valodas attīstību, ir tas, ka mūsdienās valodu piesārņo angļu un krievu valodas ietekme. Šobrīd dzirdēt skaidru, skaistu valodu ar pareizām teikumu konstrukcijām gadās reti. Pasakām ir raksturīgs valodas labskanīgums.

Pasakas ir neatņemama bērnības sastāvdaļa. Diez vai atradīsies cilvēks, kurš bērnībā nav dzirdējis pasakas. Izaudzis liels, viņš pasakas stāsta arī saviem bērniem. Pasakas ir kas daudz vairāk nekā tikai izklaide. Pasaku stāstīšana ir lielisks veids, kā mācīt dzīvi bērniem un kā nodot svarīgu pieredzi. Pasakas raisa bērnos mīlestību, interesi par dzīvi un zinātkāri.

Ne velti Alberts Einšteins reiz teicis: “Ja vēlaties, lai jūsu bērni izaug gudri – lasiet viņiem pasakas. Ja vēlaties, lai jūsu bērni būtu vēl gudrāki, lasiet viņiem vēl vairāk pasaku.” Un viņam bija pilnīga taisnība.

Neskaitāmi pētījumi liecina, ka:

- pasakas attīsta un bagātina bērna valodu, izraisa interesi par lasīšanu;
- pasakas attīsta bērna emocionālo pasauli, pamodina radošumu, rosina iztēli. Pārdzīvojot kopā ar pasaku varoņiem, bērns attīsta sevī dažādas jūtas, prasmi tās izpaust, arī spēju tikt galā ar savām emocijām, fantazē par to, kā viņš rīkotos varoņu vietā;
- pasakas attīsta bērna kritisko domāšanu un problēmrisināšanas prasmes. Lasot pasakas, bērns mācās izdarīt secinājumus, salīdzināt, prognozēt notikumus un varoņu sajūtas;
- pasakas māca vissvarīgākās dzīves mācības, morāles principus un vērtības, kas tiek mantotas un nodotas no paaudzes paaudzē. Pasakas palīdz iemācīt bērniem izpratni par labo un sliktu, nošķirt pareizo no nepareizā, viltību un gudrību, ieraudzīt glābību un drošsirdību. Pasakas ietver sevī dažādas dzīves mācības, tās tēli iedarbojas uz bērna zemapziņu, palīdz mācīties pasaules uzbūvi, veidot un uzkrāt zemapziņā pieredzi dzīvei.
- pasakas iepazīstina bērnus ar tautu tradīcijām un kultūru;
- caur tēliem bērns mācās izprast sevi un pasauli sev apkārt. Kas mēs esam šodien, kam ticam, kāda ir mūsu vērtību sistēma, ir tiešs rezultāts tam, kā mūs audzināja un kas mums tika mācīts no bērnības.

Bērnām pasauli ir vieglāk uztvert caur pasaku tēliem, taču ļoti svarīgi ir izvēlēties katram vecumam piemērotas pasakas. Ir jāatceras, ka katram bērnu vecumposmam ir savs uzmanības noturības ilgums.

Pirmās pasakas ir ļoti vienkāršas un īsas. Jaunākajiem bērniem patīk un vieglāk uztveramas vienkāršas, īsas pasakas ar ļoti skaidru ritējumu, ar darbību atkārtošanos. Parasti bērniem patīk klausīties vienu un to pašu pasaku atkal un atkal, kas ļauj viņiem izdzīvot pasakas sižetu. Mazuļi nespēj ilgi koncentrēt uzmanību, tāpēc ļoti svarīgas ir

ilustrācijas, lai bērns varētu sekot līdzī pasakas gaitai. Piemērotas ir arī īsas izrādītes, ap 5–7 minūtēm garas.

Ap 5–6 gadu vecumu var sākt stāstīt garākas pasakas ar sarežģītiem sižetiem, kurās ir vairāk izaicinājumu, brīnumu un dziļāka doma. Šajā vecumā ir piemērotas jau 20–30 minūtes garas izrādes.

"*Reiz sensenos laikos*" ir frāze, ar kuru pie "Zvaigznītes" bērniem ciemos nāk pasaciņa. Šie vārdi atver durvis uz brīnumaino pasaku zemi, kurā ir iespējams pilnīgi viss. Bērni to gaida, jo katra pasaka – īsts brīnums! Pasakas iedzīvina pašdarinātas lelles. Šīs metodes izmantošanas valsts valodas apgūvē mazākumtautību valodas vidē idejas autore ir iestādes latviešu valodas skolotāja Inita Gailīte. Pasaku izrādes ir latviešu valodā. Šādi pasākumi norit emocionāli savīļojoši. Tajos latviešu valodas skolotājai līdzdarbojas vairāki citi iestādes darbinieki, vadītājas vietniece izglītības jomā, mūzikas skolotāja un logopēde.

...un... gaisma nodziest... klusi skan dziesma... deg svecīte... *Reiz sensenos laikos*...

...un katrs bērns izdzīvo pasakas varoņu gaitas tur... pasakā, kļūstot drosmīgāks, patiesāks, mīlošāks.

Šopavasār tika dramatisēta latviešu tautas pasaka „Divi eži un zaķis”. Pasākums izvērtās par nelieliem latviešu valodas svētkiem, kuros tika izspēlētas visa gada garumā apgūtās rotaļas un spēles un divpadsmit uzdevumi, kurus vajadzēja iztulkot un saprast to saturu.

Rūdolfš Šteiners salīdzināja pasaku ar garīgo maizi. Tas ir pieaugušo pienākums – rūpēties ne tikai par bērnu fizisko attīstību, bet nodrošināt arī dvēselisko pieredzi. Pētījumos ir atklāts, ka gan pieaugušie, gan bērni pasakās spēj atrast atbildes uz dažādiem savas dzīves jautājumiem un atrisināt savas dzīves situācijas.

Lasīsim bērniem pasakas un stāstīsim stāstus, jo tos var klausīties un no tiem mācīties - mūžīgi, arī mēs pieaugušie!

Foto no PPII “Zvaigznīte” arhīva

Teksts – Oksana Ruža, PPII “Zvaigznīte” vadītājas vietniece izglītības jomā